

РЕШЕНИЕ

№ 346

гр. София, 10.07.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД, 1-ВО НАКАЗАТЕЛНО
ОТДЕЛЕНИЕ**, в публично заседание на деветнадесети май през две хиляди
двадесет и пета година в следния състав:

Председател: Ружена Керанова

Членове: Валя Рушанова
Деница Вълкова

при участието на секретаря Марияна Кр. П.а
в присъствието на прокурора Р. Т. С.
като разглежда докладваното от Ружена Керанова Касационно наказателно
дело от общ характер № 20258002200379 по описа за 2025 година

Касационното производство е образувано на основание чл. 346, т. 1 от
НПК по протест на прокурор при Апелативна прокуратура – Пловдив и жалба
на частния обвинител Г. Д. П. чрез неговия повереник срещу въззивно
решение № 29 от 13.02.2025 г., постановено по ВНОХД № 527/2024 г. от
Апелативен съд – Пловдив.

Според протеста въззивното решение е постановено в нарушение на
закона, тъй като неправилно е приложена разпоредбата на чл. 66, ал.1 от НК,
довело в развитие и до явна несправедливост на наложеното наказание.
Възразява се срещу приетия извод, че личната обществена опасност на В. Т. е
много ниска. В тази връзка се изтъква, че съдът в своето мнозинство е оставил
без коментар нарушението на чл. 21, ал.1 от ЗДвП, което Т. безспорно е
допуснал, но не е в причинна връзка с пътнотранспортното произшествие,
както и на предходните му санкционирания по административен ред за
допускани нарушения на пътното законодателство. Настоява се, че
наказанието на подсъдимия е определено по реда на чл. 58а, ал. 4 във вр. с чл.
55 от НК и това снизхождение не е следвало да се доразвива и чрез прилагане

на условното осъждане. Отправеното искане е за отмяна на атакувания съдебен акт в частта му, с която изпълнението на наложеното на подсъдимия Т. наказание лишаване от свобода е отложено по реда на чл. 66, ал. 1 от НК, и връщане на делото за ново разглеждане на апелативния съд.

В касационната жалба на частния обвинител Г. П., подадена от неговия повереник, също се счита, че разпоредбата на чл. 66, ал. 1 от НК е приложена неправилно, поради което и наказанието на Т. е явно несправедливо. Акцентираща се върху наложените на подсъдимия санкции по административен ред за допускани от него нарушения на ЗДвП и че настъпилата транспортна злополука е по изключително негова вина. Излагат се аргументи за начина, по който е реализирано инкриминираното деяние, че подсъдимият е управлявал автомобила със скорост в нарушение на чл. 21 от ЗДвП, която се е оказала несъобразена с конкретните пътни условия и с поставените пътни знаци. В заключение се обобщава, че целите на наказателната репресия не могат да се постигнат с прилагането на института на условното осъждане. Отправеното искане е за отмяна на въззивното решение и вместо това касационният съд да постанови съдебен акт, с който да потвърди първоинстанционната присъда.

В съдебното заседание пред настоящата инстанция представителят на Върховната касационна прокуратура поддържа становище за уважаване на протеста по изложените в него съображения. Излага аргументи, че съдът не е съобразил поведението на подсъдимия Т., който бил многократно санкциониран за нарушения на ЗДвП, механизма и причината за настъпване на процесното пътнотранспортно произшествие.

Повереникът на частния обвинител Г. П. пледира за уважаване на подадената жалба и за удовлетворяване на направеното с нея искане за потвърждаване на първоинстанционната присъда. Изтъква доводи за широка разпространеност на престъпленията от този вид, поради което и водачите на МПС трябва да бъдат адекватно санкционирани. Частният обвинител П. подчертава тежестта на настъпилия резултат – смъртта на неговата майка, многократните провинения на Т. като водач на МПС и настоява за потвърждаване на присъдата на окръжния съд.

Подсъдимият В. Т. и неговият защитник оспорват протеста и жалбата. Изтъкват съображения, че атакуваният съдебен акт е съобразен с всички обстоятелства, относими към приложението на условното осъждане, и

пледират за оставянето му в сила.

Върховният касационен съд, първо наказателно отделение, като обсъди доводите на страните и извърши проверка в пределите по чл. 347, ал.1 от НПК, установи следното :

Окръжният съд – Пловдив с присъда № 58/16.09.2024 г., постановена по НОХД № 779/2024 г., признал подсъдимия В. П. Т. за виновен в това, че на 12.01.2023 г. при управление на моторно превозно средство, нарушил правилата за движение по чл. 119, ал. 1 от ЗДвП и по непредпазливост причинил смъртта на М.Д.П., починала на 21.03.2021 г., като деянието е извършено на пешеходна пътека, поради което и на основание чл. 343, ал. 3, пр. последно, б. „б“, пр. 1 във вр. с ал. 1 , б. „в“ във вр. с 342, ал. 1 във вр. с чл. 2, ал. 1 от НК и във връзка с чл. 58а, ал.4 във вр. с чл. 55, ал. 1, т. 1 от НК му наложил наказание от една година лишаване от свобода, което да изтърпи при първоначален „общ“ режим. На основание чл. 343г от НК съдът постановил лишаване на подсъдимия от правото да управлява моторно превозно средство за срок от четири години. Сторените по делото разноси са възложени на подсъдимия Т..

Окръжният съд е признал за невинен и на основание чл. 304 от НПК и оправдал подсъдимия В. Т. по предявеното му обвинение за нарушаване на чл. 21, ал. 1 и чл. 116 от ЗДвП.

Първоинстанционната присъда е била предмет на въззивен контрол, осъществен единствено по жалба на подсъдимия В. Т.. С атакуваното сега решение апелативният съд е изменил присъдата, като на основание чл. 66, ал.1 от НК отложил изпълнението на определеното наказание лишаване от свобода в размер на една година за изпитателен срок от три години.

В останалата част присъдата е потвърдена.

Протестът и жалбата са неоснователни.

Във връзка с отправеното от частното обвинение искане ВКС да уважи претенцията за отпадане на условното осъждане, потвърждавайки директно първоинстанционната присъда, трябва да се направи уточнението, че този съд не е легитимиран да стори това, видно от заложените в процесуалния закон негови правомощия. Касационната инстанция, извън хипотезата на чл. 354, ал. 5, изр. 2 от НПК, няма правомощия да утежни положението на подсъдимия, с

каквато насоченост се явява отправеното искане, а само да осигури такава възможност чрез отмяна на решението и връщане на делото за ново разглеждане.

В сезиращите настоящата инстанция процесуални документи се съдържат почти идентични доводи, предназначени да оспорят извършената от апелативния съд въззивна намеса чрез прилагане на института по чл. 66, ал. 1 от НК, което позволява съвместното им разглеждане.

Производството пред първата инстанция е протекло по реда на глава двадесет и седма от НПК, след като подсъдимият Т. на основание чл. 371, т. 2 от НПК признал изцяло фактите, изложени в обстоятелствената част на обвинителния акт, и се съгласил да не се събират доказателства за тях. По отношение на индивидуализацията на отговорността на подсъдимия въззивната инстанция е споделила становището на основния съд, който с присъдата си е отмерил спрямо дееца наказание лишаване от свобода за срок от една година, определено съобразно чл. 58а, ал. 4 във вр. с чл. 55, ал. 1, т. 1 от НК. За да приложи визираната разпоредба на чл. 55 от НК, окръжният съд е констатирал наличието на многобройни смекчаващи обстоятелства. В мотивите на присъдата внимателно са разгледани и открити облекчаващите отговорността фактори, припознати като такива и от решаващия състав на въззивния съд, а именно- чистото съдебно минало на Т., добрите му личностни характеристични данни, трудещ се млад човек на прага на пълнолетната възраст, продължил образованието си във висше учебно заведение, изразеното от него чистосърдечно съжаление в рамките на целия наказателен процес, приносът и съдействието му за разкриване на обективната истина. С основание в кръга на облекчаващите фактори е включено и обстоятелството, че Т. веднага след произшествието е направил всичко необходимо, като с активните си действия е оказал на помощ жертвата. Заслужена е направената съдебна преценка, че това обстоятелство (за което не е налице пречката, визирана в чл. 56 от НК) по своето естество е със значителен смекчаващ потенциал. Броят, както тежестта и значението на откритите обстоятелства, са обусловили извод, че те формират действителна съвкупност от многобройни смекчаващи, водещо до значително по-ниска степен на обществена опасност на деянието и дееца. Въз основа на изчерпателното им обсъждане е изведена и съдебната преценка, че и най-лекото, предвидено в закона наказание, (при съобразяване на чл. 2, ал. 1 от НК), се явява

несъразмерно тежко за подсъдимия.

Заявеният в протеста аргумент, че незаслуженото снизхождение, което Т. е получил с определяне на санкцията лишаване от свобода по реда на чл. 55 от НК, не е следвало да се „доразвива“ от апелативния съд чрез прилагане на условното осъждане, е несподелим. Първо, като се остави настрана, че приложението на чл. 55 от НК с първоинстанционната присъда не е било оспорвано от страните по обвинението (държавно и частно), и сега в протеста не се изтъкват конкретни съображения както срещу дефинираните смекчаващи обстоятелства, така и срещу формираното съдебно убеждение за тяхната многобройност по смисъла на чл. 55 от НК. По - същественото е, че правилата, по които се определя (индивидуализира) наказанието, не са между факторите, относими към законовите предпоставки, изчерпателно изброени в чл. 66, ал. 1 от НК - наложеното наказание да е до три години, независимо как се е стигнало до този срок (по основните правила на чл. 54 от НК или по реда чл. 55 от НК); деецът да не е осъждан за престъпление от общ характер; за постигане на целите на наказанието и преди всичко за поправянето на осъдения не е наложително той да изтърпи наказанието ефективно.

Претенцията на касаторите за допусната несправедливост при санкционирането на подсъдимия Т. с приложението на чл. 66, ал. 1 от НК се обосновава, от една страна с тежестта на пътния инцидент и настъпилия резултат, а от друга, че условното осъждане не гарантира постигане на целите по чл. 36 от НК. Конкретните доводи всъщност преимуществено се обвързват с квалификацията на деянието по чл. 343, ал. 3, б. „б“ от НК. Начинът, по който е поднесена тезата, би довел изначално до изключване на условното осъждане за престъпление от посочения вид, каквото разбиране няма законова подкрепа. Прилагането на института по чл. 66, ал.1 от НК, както неведнъж е подчертавано, е въпрос, който винаги е строго конкретен и чието обсъждане не се изключва за нито една категория престъпления, стига да са налице предпоставките, предвидени в закона.

Неоснователно е искането за отчитане в негативен за личността на подсъдимия аспект механизмът на инкриминираното пътнотранспортно произшествие. Вярно е, че съдебната практика допуска при индивидуализация на наказанието като утежняващ фактор да се вземат предвид спецификите на конкретния престъпен акт – напр., брой допуснати нарушения на правилата за

движение, попълващи бланкета на чл. 343 от НК, тяхната тежест, натрупване на квалифициращи обстоятелства и пр. В разглеждания случай фактическите данни по обвинителния акт, признати от подсъдимия, не разкриват особена тежест на деянието, надхвърляща обичайната обществена опасност на престъпленията от този вид. Фактите са очертали механизъм на произшествието, при който настъпилият общественоопасен резултат е обусловен от едно нарушение, това по чл. 119, ал. 1 от ЗДвП, поради което отсъстват и основания за самостоятелната му оценка, извън значението му на съставомерен елемент. Незаслужен е и упрекът към решаващия въззивен съдебен състав, че е оставил без коментар допуснатото от подсъдимия Т. нарушение на чл. 21, ал.1 от ЗДвП, което макар и да няма отношение към пряката причина за възникването на инцидента, завишава степента на личната му обществена опасност. Заявената претенция е дистанцирана от съдържанието на атакувания съдебен акт, тъй като този факт е получил съдебно внимание. На стр. 6 от решението съдът е приел, че подсъдимият Т. е управлявал автомобила с 53 км/ч при максимално разрешената от 50 км/ч за този пътен участък. Подчертал е обаче и това, че скоростта от 53 км/ч е била технически съобразена с конкретната пътно-климатична обстановка, възприемайки експертното мнение по този въпрос. Затова и превишаването на допустимата скорост едва с 3 км/ч не разкрива драстично нарушаване на чл. 21, ал. 1 от ЗДвП, което на собствено основание да характеризира подсъдимия като сериозно недисциплиниран водач на моторно превозно средство, нуждаещ се от по – интензивно въздействие чрез ефективно изтърпяване на наложеното наказание.

За да се обоснове необходимостта от отпадане на условното осъждане, в жалбата на частното обвинение се цитира фрагмент от съображенията, изложени в конкретно решение на касационната инстанция, свързани със задължението на водачите да изберат скорост на движение, която им позволява да реагират на всяко препятствие. Принципно, позоваването на съдебната практика е допустимо, но когато става дума за определяне на наказание и начина на неговото изтърпяване, винаги следва да се държи сметка за индивидуалните особености на конкретно разглеждания случай. Само за изчерпателност, се посочва, че прегледът на цитираното решение показва фактология, обвързана с допуснато от дееца нарушение на чл. 20, ал. 2 от ЗДП, каквото обвинение не е било повдигано по настоящето дело, а и както

вече се посочи скоростта от 53 км/ч е била технически съобразена. По тази причина настояването да се извлече от цитирания съдебен акт аргумент за неправилно приложение на института по чл. 66, ал. 1 от НК е несъстоятелен и влиза в конфликт с принципа за съобразяване на индивидуалните особености на всеки конкретен случай.

Неблагоприятните последици за частния обвинител от трагичната и преждевременна смърт на родител, на което акцентира частното обвинение в съдебното заседание, е неоспорим факт. Преценката обаче за личната обществена опасност на дееца не може да се основава единствено върху тежестта на съставомерните последици. Поисканото в тази връзка ефективно изтърпяване на наложеното на подсъдимия наказание лишаване от свобода е напълно разбираемо в житейски аспект и в контекста на неизмеримата загуба на частния обвинител като син на жертвата. Общественоопасният резултат в правен аспект е обхванат от престъпния състав и на самостоятелно основание също не може да изключи безусловна възможността за приложението на чл. 66, ал. 1 от НК.

По нататък, неприложимостта на условното осъждане се аргументира и с доводи относно информацията за регистрираните по отношение на подсъдимия нарушения на правилата за движение преди инкриминираното деяние. Несъмнено, както се отбелязва и в жалбата на частното обвинение, тези обстоятелства имат отношение за характеристиката на дееца като водач на МПС. Значението на данните от тази категория за отговора на въпроса дали за поправянето и превъзпитанието на дееца е необходимо ефективно изтърпяване на наложеното наказание лишаване от свобода, обаче следва да се преценява не само формално въз основа на количествен критерий, а и при изследване за каква точно проява той е наказван. Данните по делото информират, че преди транспортната злополука Т. е бил санкциониран два пъти с фиш - с глоба от 10 лева за нарушение на чл. 100, ал. 1, т. 1 от ЗДвП (за неносене на документи), което няма пряко отношение към безопасността на движението; и по чл. 185 от ЗДвП за нарушение, наказуемо с глоба от 20 лева, за което не е предвидено друго наказание (нарушение на чл. 6, т. 1 от ЗДвП). При тези данни няма как да се приемат за основателни поддържаните доводи от прокурора и частното обвинение в съдебното заседание, че подсъдимият многократно е санкциониран за нарушения на правилата за движение дори на фона на краткия му стаж като водач на МПС. Видът и характерът на тези

нарушения, макар и отчетени от съда като негативни данни, относими към профила на подсъдимия като водач, правилно не са приети за достатъчни да го характеризират като високорисков и опасен участник в движението.

Неоснователни са доводите на касаторите за неправилно приложение на условното осъждане, подкрепено и с твърдението за невъзможност да бъдат постигнати целите на наказанието и в частност генералната превенция. Реализирането на целите по чл. 36 от НК безспорно е една от основните предпоставки за прилагането на коментирания институт. В тези случаи законът поставя акцент върху поправянето и превъзпитанието на дееца, тоест върху индивидуалната претенция на наказанието. Разбира се, това не означава игнориране на неговата общопревантивната функция, но тя не трябва и да има приоритет при обсъждане на предпоставките за приложението на чл. 66 от НК.

Въззивната инстанция не се е отклонила от тези принципни положения. Противно на мнението на касаторите прегледът на съдебната мотивация, формулирана от мнозинството на съдебния състав, показва, че е направена дължимата обективна преценка на всички установени по делото факти, свързани със съществения за приложението на условното осъждане критерий - постижимостта на поправянето на Т. извън условията на затворническата среда. Съдебните разсъждения са базирани върху поредицата от данни за личностната характеристика на подсъдимия, извън самото деяние, които са позволили направата на извода, че в конкретния случай е налице реална възможност чрез отлагане на изпълнението на наложеното наказание да се постигне корекция в неговото поведение и да бъде той насочен към въздържане от бъдещи противоправни действия. По делото не са установени други отрицателни данни за личността на Т., който е извършил тежко, но все пак непредпазливо престъпление, като и двете предходни инстанции, а преди това и прокурорът с обвинителния акт, са приели за доказана по-леката форма на непредпазливата вина - небрежност.

Неоснователен е поддържаният в съдебното заседание от повереника довод за конфликт между условното осъждане на подсъдимия и очакваното въздействие върху останалите членове на обществото, обоснован от широкото разпространение на престъпленията по транспорта. Ръстът на тези престъпления е факт, отбелязван нееднократно в съдебната практика, но това

не би могло само по себе си да обуслови извод да се отхвърли условното осъждане, като се игнорират всички останали обстоятелства, имащи значение за индивидуализирането на наказателната принуда, която следва да се приложи спрямо подсъдимия в конкретното наказателно производство. В дейността си по индивидуализация на наказанието на плоскостта на начина на изтърпяването му съдът отчита не само обществената опасност на престъплението от определен вид, а и специфичната обществена опасност на разглежданото деяние и деец, обусловени от доказателствата, а не с оглед външни за делото съображения. Тревожната статистика за транспортните произшествия изисква съответна по интензивност държавна принуда, но тя не би могла да изключи правилата, по които се определя справедливо наказание.

Положителните характеристики за Т., неговото поведение непосредствено след деянието, изразеното съжаление за причинения резултат, са в основата на заключението, че той е личност с ниска степен на обществена опасност. Оценката на посочените данни, обсъдени комплексно във въззивното решение, наред с демонстрираното от подсъдимия разкаяние за стореното, издаващо преоценка на престъпното му поведение, подкрепят направената от решаващия второинстанционен състав констатация, че търсеният от закона поправителен и превъзпитателен ефект е постижим и без той да бъде отделян от нормалната социална среда.

Приложението на чл. 66, ал. 1 от НК не противоречи и на генералната превенция. Целите на наказанието по чл. 36, ал. 1, т. 3 от НК могат да се реализират и чрез условното осъждане, тъй като се запазва през целия изпитателен срок възможността наложената санкция да бъде приведена в изпълнение. Тази съпътстваща института реална заплаха към Т., ако той не мотивира поведение към стриктно спазване на закона и към въздържане от бъдещи неправомерни прояви, притежава потенциал да реализира въздействие както върху него, така и върху другите членове на обществото. Постигането на генералната превенция не може да се отъждествява единствено и само с налагане на ефективни наказания на лицата, причинили съставомерен резултат при управление на МПС в нарушение на правилата за движение, защото само справедливото по размер и начин на изтърпяване наказание може да изпълни превантивната функция на наказателноправната репресия. Правилна е преценката на съда, че съществено значение за постигане на целите на индивидуалната и генералната превенция има и

кумулятивното наказание, свързано с лишаването на Т. от правото да управлява моторно превозно средство. Срокът на наказанието по чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК, който в случая е отмерен в максимално допустимия съобразно чл. 49, ал. 2 от НК, подсилва поправителния и възпитателен ефект на комплексната санкция.

Обобщено, определената по вид, размер и начин на изтърпяване комплексна санкция ще осигури постигането на необходимия баланс между поправянето и превъзпитанието на Т. и общопревантивната функция на наказанието, поради което и настоящият състав намира, че не са налице предпоставките на чл. 348, ал. 5 от НПК за ревизия на въззивното решение, налагащи упражняване на правомощията по чл. 354, ал. 3, т. 1 от НПК.

Предвид на изложеното и на основание чл. 354, ал. 1 от НПК, Върховният касационен съд, първо наказателно отделение

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА въззивно решение № 29/13.02. 2025 г., постановено по ВНОХД № 527/2024 г. от Апелативен съд – Пловдив.

Решението е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____